

Претседателите ни се ликовни традиционалисти

Јасна Франговска

Досегашните претседатели на Македонија, главно, биле традиционални во однос на ликовните вкусови, претпочитајќи во своите работни и приватни простории да имаат слики од фигуративната уметност, потпишани од домашните автори, претежно од основоположниците на македонската современа уметност.

На ваков заклучок упатува прегледот на сликите од збирките на домашните музеи, позајмувани за претседателските простории во мандатите на изминатите тројца претседатели од независноста на земјата.

- Да, постои практика да се позајмуваат слики и за претседателската резиденција, зашто и работните и приватните простории на претседателот, на некој начин, се јавни простории. Обично се избираат најрепрезентативни примероци, кои се изнајмуваат на реверс, на одреден временски период, а до-

За проучувачите на човековата психологија модерните ликовни вкусови предочуваат храбри и еманципирани личности

колку ни се потребни за некоја изложба, ги земаме назад - вели **Јован Шурбановски**, директор на Музејот на градот Скопје.

Од збирката на оваа кука најчесто биле позајмувани слики на **Пандиловски, Личеноски** и на **Мартиноски**.

- Засемот се врши преку општите и заеднички служби, а претседателите, барем досега, не барале претставници на некој конкретен ликовен период, туку изборот им го препуштале на нашите кустоси - вели Шурбановски.

Кустосите од Музејот и самите ги препорачувале основоположниците на современото сликарство со неутрални теми и пејзажи, кои влијаат смирувачки на

ненадување во уметничките кругови. Новите станари на Белата кука посакале на нејзините сидови слики од модерни автори, нарушувајќи ја досегашната традиција претседателските простории да ги украсуваат дела на одамна починати сликари.

Дела на **Цаспер Цонс**, **Ед Рушеј** и на **Роберт Раушенберг** ќе се најдат на сидовите на просториите на Мишел и Барак Обама, во Белата кука. Претседателот и неговата сопруга за своите простории одбрале слики од повоената и од современата уметност, а дизајнерот на ентериер **Мајкл Смит**, кому му ја довериле оваа задача, побарал од директорите на музеите низ САД да предложат слики од

Пејсажите на Личеноски се секогаш барани за претседателските кабинети

Од националните збирки за претседателските кабинети и резиденции досега се зајмувале, главно, основоположниците на современото македонско сликарство, особено Личеноски и Мартиноски. Претседателите ни се традиционалисти - во однос на ликовните вкусови

просториите во кои се сместени.

За разлика од македонските, но и од досегашните американски претседатели, деновиве објавените ликовни преференции на првата двојка во САД, **Мишел** и **Барак Обама**, предизвикаа пријатно из-

модерната и современата уметност, кои би можеле да бидат позајмени за овој потфат.

Двојката Обама, пишуваат медиумите, сепак, била најзаинтересирана за Цонс, Рушеј и за Раушенберг.

Нова Македонија | Понеделник, 9 март 2009

Култура 21633, 30, 31,

Барањето е изненадување за уметничките кругови и е уште една потврда за новата енергија во американскиот претседателски кабинет.

Домашните кабинети, пак, не се толку пребирливи.

- Да, би го потврдила, главно, интересот за Личеноски и за Мартиновски, а понекогаш за претседателските простории, освен слики, се зајмуваат и помали скулптури - вели **Елиза Шулевска** од Музејот на современата уметност.

Во богатиот фондус на оваа кука има над 5.000 дела од многу светски автори со помодерен ликовен израз.

- Тие дела, подарени на Скопје по земјотресот или во годините потоа, имаат поинаков третман на донации и изрази на светската солидарност, па не се изнесуваат од Музејот. Но би рекла дека претседателите или службите за општи работи што ги зајмеле сликите, главно, биле потрадиционални во однос на вкусовите и ги претпочитале старите домашни мајстори - вели Шулевска.

Кај нас кабинетите, дури ни претседателскиот, немаат буџет да вршат откуп на слики, кои потоа би можеле да се користат за декорирање на работните простории на шефот на државата.

- Во Франција, на пример, постојат артотеки, кои имаат збирки во сопственост, обично, на градските власти, кои раководаат со нив и ги издаваат - не само на вакви репрезентативни институции туку и на училишта, болници и сл. Изнајмувањето се врши според ценовник, кој овозможува сликите да се одржуваат - вели Шурбановски.

За проучувачите на човековата психологија модерните ликовни вкусови предочуваат и храбри и еманципирани личности, иако и ликовниот традиционализам има свои предности - вредноста е веќе дестилирана со текот на годините, па нема промашувања.

- Присуството на старите мајстори има и друга предност - овозможува при официјалните средби на претседателот и кусо запознавање со ликовната историја на Македонија - вели Шулевска.

Меѓу новите претседателски кандидати, најголем познавач на ликовната уметност е **Љубомир Данаилов Фрчкоски**, познат, меѓу другото, и по опремувањето на Министерството за надворешни

работи, во времето кога раководеше со него, со врвни уметнички дела од домашните автори. Во професорскиот кабинет на Правниот факултет Фрчкоски има три слики од **Казимир Малевич** („Крст“, „Круг“ и „Селанка“) и една слика од **Димитар Митко Манев**. Ликовните преференции на познавач се огледуваат и во изборот на слики во домот на Фрчкоски: „Неверен Тома“ - масло од **Данаил Фрчко-**

ски, масла од **Петар Мазев** и **Златко Глигоров** и графики од **Таки Павловски** и **Митко Манев**.

Претседателскиот кандидат **Љубе Бошковски**, пак, манифестира интерес за ликовен ангажман при скратувањето на долгите денови поминати во Хаг. Кај другите претседателски кандидати не е забележан поголем ликовен интерес.

Хилари Клинтон, во времето на претседателствувањето на нејзиниот сопруг **Бил Клинтон**, беше првата прва дама што на сидовите на Белата кука закачи слика на тогаш сè уште жив уметник, избирајќи го **Вилијам де Куниг** (1904-1997).

Сè до 1990-тите уметничките предмети што му биле позајмувани на првото американско семејство биле трудови на сликари мртви барем 20 години.

За семејството Буш, Џорџ помладиот и неговата сопруга **Лора**, се раскажува дека биле големи љубители на ликовната школа „Каубои во заод на сонцето“.

Двојката Обама, пак, за уредување на Белата кука побара современа американска уметност - Џаспер Џонс, Роберт Раушенберг и Едвард Рушеј

